

Sygn. akt **III AUa 598/22**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Wiesława Stachowiak

Protokolant: Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2023 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **D. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

o świadczenie postojowe i zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 22 lutego 2022 r. sygn. akt VII U 1641/20

oddala apelację.

	Wiesława Stachowiak	
--	---------------------	--

UZASADNIENIE

Decyzją z 24 czerwca 2020 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., na podstawie art. 15zv ustawy z 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020.374 ze zm. – dalej jako ustawa covidowa) w związku z art. 83 ust. 1 i 2 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, odmówił D. W. (W.) prawa do świadczenia postojowego.

W uzasadnieniu decyzji organ wskazał m.in., że D. W. od 1 czerwca 2020 roku podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy o pracę u płatnika (...) (NIP: (...)), w związku z powyższym nie przysługuje jej prawo do świadczenia postojowego na podstawie wniosku z 12 czerwca 2020 roku przedstawionego przez zleceniodawcę / zamawiającego (...). Nadto, ponieważ na dzień złożenia pierwszorazowego wniosku tj. na 2 czerwca 2020 roku D. W. podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, organ rentowy zobowiązał ww. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia postojowego za miesiąc maj w kwocie 2080 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Odwołanie od powyższej decyzji wywiodła D. W. wnosząc o ponowne rozpatrzenie sprawy i przyznanie jej prawa do świadczenia postojowego.

Podczas rozprawy 23 września 2021 roku D. W. sprecyzowała odwołanie wskazując, że odwołuje się od zaskarżonej decyzji w części, w której została zobowiązana do zwrotu wypłaconego świadczenia postojowego.

Wyrokiem z dnia 22 lutego 2022r. w sprawie VII U 1641/20 Sąd Okręgowy w Poznaniu zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż odwołująca D. W. ma prawo do świadczenia postojowego na podstawie wniosku złożonego 2 czerwca 2020 roku i nie ma obowiązku zwrotu tego świadczenia w wysokości 2080,00 zł (pkt 1) i oddalił odwołanie w pozostałym zakresie (pkt 2).

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

W dniu 1 stycznia 2020 roku D. W. zawarła z (...) R. M. umowę zlecenie na okres od 1 stycznia 2020 roku do 30 czerwca 2020 roku, w której odwołująca (zleceniobiorca) zobowiązała się do wykonywania następujących czynności:

- archiwizacji dokumentów źródłowych,
- wprowadzania danych księgowych do systemów,
- weryfikowania dokumentacji źródłowej z ewidencjami VAT i (...).

W dniu 1 czerwca 2020 roku D. W. zawarła z (...) R. M. umowę o pracę na stanowisku księgowej w pełnym wymiarze czasu pracy na okres od 1 czerwca 2020 roku do 31 grudnia 2020 roku.

D. W. została zgłoszona:

- jako zleceniobiorca do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego i rentowych, wypadkowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego w okresie od 7 października 2019 roku do 31 maja 2020 roku, u płatnika (...) R. M.,
- jako pracownik do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego i rentowych, chorobowego, wypadkowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego od 1 czerwca 2020 roku, u płatnika (...) R. M.,
- jako zleceniobiorca do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego od 2 lipca 2020 roku, u płatnika TRUST PROFIT R. W..

W dniu 2 czerwca 2020 roku płatnik składek – R. M. złożyła do ZUS (drogą elektroniczną) Wniosek o świadczenie postojowe w związku z przeciwdziałaniem skutkom wywołanym (...)19 dla umów cywilnoprawnych ((...)) dotyczący D. W. wykonującej umowę cywilnoprawną.

W dniu 9 czerwca 2020 roku zleceniodawca R. M. złożyła ZUS oświadczenie, zgodnie z którym odwołująca D. W. z tytułu wykonywania umowy zlecenie zarobiłaby kwotę 2 600 zł przy założeniu pracy przez pełen miesiąc.

Za miesiące od stycznia do czerwca 2020 roku podstawa wymiaru składek D. W., z tytułu umowy zlecenia kształtowała się w granicach od 220,50 zł do 255 zł.

Przychód z umowy cywilnoprawnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony ww. wniosek o świadczenie postojowe, nie był wyższy od 300 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku.

Organ rentowy na podstawie powyższego wniosku z 2 czerwca 2020 roku wypłacił D. W. (W.) świadczenie postojowe w kwocie 2 080 zł.

W dniu 12 czerwca 2020 roku złożono do ZUS wnioski o kontynuację wypłaty świadczenia postojowego na rzecz D. W. z tytułu wykonywania umowy zlecenia zawartej z (...) R. M..

W maju 2020 roku, na skutek stanu epidemii (...)19, istniał przestój w wykonywaniu zlecenia przez odwołującą, co spowodowało ograniczenie potencjalnie możliwych do osiągnięcia, ale nie zrealizowanych przychodów przez zleceniobiorcę D. W. z tytułu ww. umowy zlecenia z 1 stycznia 2020 roku.

Płatnik składek, wskutek prognozowanego zwiększenia ilości pracy do poziomu sprzed pandemii, podjął decyzję o zakończeniu umowy zlecenia zawartej z ubezpieczoną i podpisaniu z nią umowy o pracę od 1 czerwca 2020 roku. D. W. z tytułu wykonywania przedmiotowej umowy o pracę u płatnika (...) R. M. w czerwcu 2020 roku zarobiła 2 041,62 zł netto.

W oparciu o wyżej ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał odwołanie za częściowo zasadne.

Sąd I instancji powoływał następnie podstawę prawną rozstrzygnięcia, tj. art. 15zq ust. 1 pkt 2 ustawy z 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020.374 ze zm. z 31 marca 2020 roku - Dz.U.2020.568, z 16 kwietnia 2020 roku - Dz.U.2020.695 i z 14 maja 2020 roku – Dz.U.2020.875 – tj. w brzmieniu obowiązującym w dniu złożenia pierwszorazowego wniosku o świadczenie postojowe – 2 czerwca 2020 roku - dalej jako ustawa covidową) – osobie wykonującej umowę agencyjną, umowę zlecenia, inną umowę o świadczenie usług, do której zgodnie z ustawą z dnia 23 kwietnia 1964 roku - Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowę o dzieło, zwane dalej "umową cywilnoprawną" - przysługuje świadczenie postojowe, jeżeli nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu.

Zgodnie z art. 15zq ust. 2 pkt 1 ustawy covidowej świadczenie postojowe przysługuje osobom zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli są obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej.

W myśl art. 15zq ust. 3 ustawy covidowej świadczenie postojowe przysługuje, gdy w następstwie wystąpienia COVID-19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności, odpowiednio przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą albo przez zleceniodawcę lub zamawiającego, z którymi została zawarta umowa cywilnoprawna.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 15zq ust. 5 osobie wykonującej umowę cywilnoprawną świadczenie postojowe przysługuje jeżeli:

- 1) umowa cywilnoprawna została zawarta przed dniem 1 kwietnia 2020 roku;
- 2) przychód z umowy cywilnoprawnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, nie był wyższy od 300 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku.

W myśl art. 15zr ust. 1 ustawy covidowej świadczenie postojowe przysługuje w wysokości 80 % kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, obowiązującego w 2020 roku nie więcej niż trzykrotnie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 4. W przypadku gdy suma przychodów z umów cywilnoprawnych w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskana w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe wynosi mniej niż 50 % kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w 2020 roku świadczenie postojowe przysługuje w wysokości sumy wynagrodzeń z tytułu wykonywania tych umów cywilnoprawnych (art. 15zr ust. 2).

W myśl art. 15zs ust. 1 ustawy covidowej ustalenie prawa do świadczenia postojowego następuje na wniosek osoby, o której mowa w art. 15zq ust. 1, zwanej dalej "osobą uprawnioną", składany do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W przypadku osoby wykonującej umowę cywilnoprawną wniosek, o którym mowa w ust. 1, składany jest za pośrednictwem odpowiednio zleceniodawcy lub zamawiającego (art. 15zs ust. 2).

Sąd Okręgowy wskazał, że bezsporne pomiędzy stronami pozostawało spełnianie przez D. W. (W.) wyżej wymienionych przesłanek przyznania prawa do świadczenia postojowego (w odniesieniu do wniosku o świadczenie postojowe z 2 czerwca 2020 roku) - poza sporną przesłanką podlegania przez odwołującą ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu niż umowa cywilnoprawna (zlecenie), w związku z którą ubezpieczona wniosowała (za pośrednictwem płatnika) o pierwszorazowe świadczenie postojowe.

W ocenie Sądu Okręgowego skoro D. W. złożyła za pośrednictwem zleceniodawcy (...) R. M., wniosek o świadczenie postojowe 2 czerwca 2020 roku - formularz (...), w którym wskazywano na okoliczności dotyczące przestoju w prowadzeniu działalności przez zleceniodawcę w maju 2020 roku, to właściwym jest uznanie, że złożony wniosek w czerwcu 2020 roku dotyczył okresu przestoju w maju 2020 roku. Powyższe rozumowanie znajduje uzasadnienie już w fakcie, że ubezpieczona nie mogła wnioskować o świadczenie z tytułu z przestoju w prowadzeniu działalności w czerwcu 2020 roku, ponieważ w dniu złożenia wniosku tj. 2 czerwca 2020 roku przedmiotowy miesiąc jeszcze nie upłynął, stąd nielogicznym i całkowicie nieuzasadnionym byłoby wnioskowanie o świadczenie za ten okres. Nadto płatnik składek w oświadczeniu z 9 czerwca 2020 roku (dołączonym do wniosku) wskazała, że D. W. przy założeniu pracy przez pełen miesiąc zarobiłaby 2600 zł brutto, co przy uwzględnieniu, że w dniu złożenia przedmiotowego oświadczenia płatnik podpisał z odwołującą umowę o pracę, oznacza, że musiała mieć na myśli poprzedni miesiąc czyli maj 2020 roku. Gdyby przyjąć inną interpretację zapisów wniosku o świadczenie postojowe, musiano by uznać, że D. W. poświadczyla nieprawdę, oświadczając zleceniodawcy, że nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu (część V (...), ustęp 1 pkt 1 wniosku), jednocześnie zleceniodawca składający przedmiotowy wniosek również poświadczyla nieprawdę, gdyż miał świadomość podpisania umowy o pracę. Podobnie zleceniodawca winien być uznany za poświadczającego nieprawdę, skoro w przedmiotowym wniosku w część V (...), ustęp 2 pkt 1 wniosku oświadczył, że nastąpił przestój w prowadzeniu działalności w następstwie wystąpienia (...)19, co nie znajduje oparcia w ustalonym stanie faktycznym dotyczącym poprawy sytuacji w czerwcu 2020 roku i w konsekwencji „zastąpieniem” dotychczasowej umowy zlecenie umową o pracę. Ostatnia z powyższych okoliczności jest decydująca - 1 czerwca 2020 roku umowa zlecenie pierwotnie zawarta na okres od 1 stycznia 2020 roku do 30 czerwca 2020 roku przestała być wykonywana, a „w jej miejsce” strony zawarły umowę o pracę – stąd trudno założyć, aby odwołująca wniosowała o świadczenie za okres, w którym już nie wykonywała umowy zlecenia.

Zatem, zgodnie z treścią przedmiotowego wniosku z 2 czerwca 2020 roku, wypłacie miało podlegać świadczenie postojowe dotyczące przestoju w prowadzeniu działalności w maju 2020 roku (nie mogło to być bowiem świadczenie dotyczące czerwca 2020 roku, albowiem na dzień złożenia wniosku, nie upłynął jeszcze pełny miesiąc kalendarzowy, tj. czerwiec).

Bezsporne jest, że pierwszy wniosek o wypłatę świadczenia postojowego dla odwołującej został złożony 2 czerwca 2020 roku.

Wniosek o świadczenie postojowe dotyczące przestoju w prowadzeniu działalności w maju 2020 roku mógł być złożony dopiero w czerwcu 2020 roku (co też zostało zrobione) i nie mógł być złożony skutecznie w maju, albowiem wniosek byłby wówczas przedwczesny – brak byłoby pełnej wiedzy dotyczącej realizacji umowy zlecenie za miesiąc złożenia wniosku.

W ocenie Sądu Okręgowego nie sposób zgodzić się z twierdzeniami pozwanego w przedmiocie prawa do wypłaconego odwołującej świadczenia, ponieważ intencją ustawodawcy (potwierdza to także wykładnia literalna ww. art. 15zq ustawy covidowej) było wykluczenie z kręgu beneficjentów tych świadczeniobiorców, którzy podlegaliby ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu w okresie, za który chcieliby pobierać świadczenie postojowe. Potwierdza to także porównanie per analogiam treści przepisów odnoszących się do innych świadczeń socjalnych związanych z przeciwdziałaniem epidemii, a więc m.in. dodatku solidarnościowego. Zgodnie bowiem z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 roku o dodatku solidarnościowym (Dz.U. 2020.1068) ocena spełnienia warunków niezbędnych do przyznania prawa do dodatku oraz same jego nabycie następuje na dzień złożenia wniosku. Tymczasem tożsamy

zapis nie występuje ani w art. 15zq, ani nawet w art. 15zua ustawy covidowej, który dotyczy wypłaty po raz kolejny świadczenia postojowego.

Z literalnego brzmienia wyżej cytowanych przepisów art. 15zq ust. 5 pkt 2 i 15zs ust. 4 pkt 1 lit c ustawy covidowej wynika, że składając wniosek 2 czerwca 2020 roku, chcąc uzyskać świadczenie dotyczące przestoju w prowadzeniu działalności w maju 2020 roku, odwołująca / płatnik winien był analizować / poświadczać o danych dotyczących przychodu zleceniobiorcy z maja 2020 roku – jest to bowiem „miesiąc poprzedzający miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe” i tak też uczyniono. A w konsekwencji za ten okres ocenie winny podlegać pozostałe przesłanki nabycia prawa do świadczenia postojowego.

Skoro odwołująca w maju 2020 roku realizowała umowę zlecenie zawartą z (...) przed 1 kwietnia 2020 roku i nie posiadała w tym okresie innego tytułu do ubezpieczenia społecznego, nadto jej przychód z przedmiotowej umowy w tym miesiącu nie był wyższy od 300 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału, to uznać trzeba, że D. W. spełniał warunki do przyznania jej świadczenia postojowego na podstawie wniosku z 2 czerwca 2020 roku.

Sąd Okręgowy wskazał, że w realiach niniejszej sprawy w okresie wykonywania umowy zlecenia z 1 stycznia 2020 roku (styczeń – maj 2020 roku) płatnik składek wykazywała za odwołującą podstawę wymiaru składki w kwocie 220,50 – 255 zł, a za czerwiec 2020 roku „przekształcono” umowę zlecenie w stosunek pracy i odwołująca za przedmiotowy miesiąc zarobiła 2041,62 zł netto, co potwierdza, że u zleceniodawcy nastąpił przestój w prowadzeniu działalności przynajmniej w maju 2020 roku, a świadczenie postojowe winno być wypłacone w kwocie podstawowej, skoro ubezpieczona w czerwcu osiągnęła dochód, który gdyby nie stan pandemii mogłaby osiągać już w okresach wcześniejszych, w tym przede wszystkim w maju 2020 roku – co wynikało z zawartej umowy zlecenia i oświadczenia zleceniodawcy.

Uwzględniając powyższe zdaniem Sądu Okręgowego nie było potrzeby badania istnienia innych przesłanek wykluczających zasadność żądania zwrotu wypłaconego przez pozwanego świadczenia postojowego dotyczącego okresu maja 2020 roku. Wskazać tylko należy, iż płatnik składek wyjaśniała także, iż odwołująca zwróciła się do niej z wnioskiem o wypłatę przedmiotowego świadczenia i nie miała potem już wpływu na czas wystąpienia w jej imieniu z tym wnioskiem do ZUS, a wszelkie dane we wniosku wskazała i poświadczyła swoim podpisem R. M. jako płatnik składek, a odwołująca nie uczestniczyła w sporządzaniu tego wniosku. Nadto decyzja o podpisaniu umowy o pracę zapadła po dniu 2 czerwca 2020 roku, a dokumenty pracownicze, w tym umowa o pracę zostały podpisane w pierwszych dniach czerwca 2020 roku z datą wsteczną wskazaną jako 1 czerwca 2020 roku, bo płatnik R. M. pozostawała w przekonaniu, iż dokumenty związane z zatrudnieniem należy datować na 1 dzień miesiąca, aby uniknąć zawierania umowy zlecenia na kilka dni czerwca i komplikacji z tym związanych.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję z 24 czerwca 2020 roku w ten sposób, że stwierdził, iż odwołująca ma prawo do świadczenia postojowego na podstawie wniosku złożonego 2 czerwca 2020 roku, a w konsekwencji nie ma obowiązku zwrotu tego świadczenia w wysokości 2 080 zł – o czym orzekł w punkcie 1. sentencji wyroku.

Sąd Okręgowy wskazał, że w realiach niniejszej sprawy bezsporne ostatecznie pomiędzy stronami było, że ponowne świadczenie postojowe, o które wystąpiono wnioskiem z 12 czerwca 2020 roku, nie przysługiwało odwołującej w związku z podjęciem przez nią zatrudnienia w czerwcu 2020 roku i tym samym posiadaniem przez odwołującą w tym okresie innego (niż umowa zlecenie) tytułu do ubezpieczeń społecznych. D. W. zaś, po ostatecznym sprecyzowaniu odwołania, podnosiła wyłącznie zarzuty dotyczące prawidłowości zaskarżonej decyzji w części dotyczącej ustalenia przez ZUS, że wypłacone na podstawie wniosku z 2 czerwca 2020 roku świadczenie postojowe jest nienależne i winno podlegać zwrotowi. Z uwagi jednak na to, iż w odwołaniu i jego uzupełnieniu odwołująca wносиła zarówno o przyznanie prawa do świadczenia, jak i ustalenie, że nie ma obowiązku zwrotu wypłaconego świadczenia tj. kwestionowała zaskarżoną decyzję w całości i nie cofnęła odwołania w żadnym zakresie mimo powyższego stanowiska – to Sąd Okręgowy zobowiązany był rozstrzygnąć w przedmiocie zasadności całej zaskarżonej decyzji pozwanego organu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie w pozostałym zakresie - o czym orzekł w punkcie 2. sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku, w całości, złożył organ rentowy, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 15 zq ust. 5 pkt 3 w zw. z art. 15 zq ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...) 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych z nimi sytuacji kryzysowych w zw. z art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez ich błędną wykładnię i uznanie, że odwołująca jest uprawniona do świadczenia postojowego mimo, że w dniu złożenia wniosku o świadczenie postojowe posiadała tytuł do ubezpieczeń.

Wobec powyższego, pozwany wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Na wstępie rozważań stwierdzić należy, iż Sąd Okręgowy prawidłowo i wyczerpująco ustalił stan faktyczny w niniejszej sprawie, a wnikliwa i bezstronna analiza zgromadzonego materiału dowodowego zgodna jest z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Z uwagi na to Sąd Odwoławczy przyjął ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego za własne, dzieląc także przytoczoną, dla uzasadnienia rozstrzygnięcia, podstawę prawną i dotyczące jej wywoły. Motywy zawarte w tym uzasadnieniu Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje i podziela, skutkiem, czego odstępuje od powtarzania szczegółowych ustaleń sądu meriti (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5.11.1998r.; I PKN 339/98 – OSNP nr 24, poz. 776 z 1999).

Przechodząc do omówienia przedstawionych zarzutów wskazać należy, że w świetle zaprezentowanego w apelacji przez organ rentowy stanowiska, istota sporu sprowadzała się do ustalenia czy odwołująca ma prawo do świadczenia postojowego na podstawie wniosku złożonego 2 czerwca 2021r., a w konsekwencji nie ma obowiązku zwrotu tego świadczenia jako nienależnie pobranego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wyrażone przez organ rentowy stanowisko jest błędne i nie znajduje uzasadnienia, a podniesione w tym względzie zarzuty wobec rozstrzygnięcia Sądu I instancji są nietrafne.

Wskazać na wstępie należy, że świadczenie postojowe co do zasady stanowi jednorazową wypłatę dla osób objętych przedmiotową regulacją. Świadczenie postojowe przysługuje, gdy w następstwie wystąpienia COVID-19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności odpowiednio przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą albo przez zleceniodawcę lub zamawiającego, z którymi została zawarta umowa cywilnoprawna w rozumieniu art. 15zq ust. 1 pkt 2 i ust. 3 ustawy

Zgodnie z art. 15zq ust. 1 pkt 2 ustawy, osobie wykonującej umowę agencyjną, umowę zlecenia, inną umowę o świadczenie usług, do której zgodnie z ustawą z dnia 23 kwietnia 1964r. - Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowę o dzieło przysługuje świadczenie postojowe.

Osobie wykonującej umowę cywilnoprawną świadczenie postojowe przysługuje, jeżeli:

- 1) umowa cywilnoprawna została zawarta przed dniem 1 kwietnia 2020 r.
- 2) przychód z umowy cywilnoprawnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, nie był wyższy od 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku;

3) nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu.

Jak wynika z powyższej regulacji nie uzależnia ona prawa do świadczenia postojowego od daty złożenia wniosku.

Z kolei zgodnie z art. 15 zx ust.1 ustawy covidowej, osoba, która nienależnie pobrała świadczenie postojowe jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Stosownie do ust. 2 tego przepisu za nienależnie pobrane świadczenia uważa świadczenia:

1) przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych oświadczeń lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenie lub odpowiednio zleceniodawcę lub zamawiającego,

2) wypłacone osobie innej niż uprawniona,

3) wypłacone w kwocie wyższej niż należna.

Jak wynika z treści art. 15zx ust.3a tego przepisu jeżeli wypłata świadczenia postojowego osobie innej niż uprawniona lub w kwocie wyższej niż należna nastąpiła z przyczyn leżących po stronie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, nie nalicza się odsetek, o których mowa w ust.1.

W myśl art.15 zx ust. 8 do nienależnie pobranego świadczenia postojowego stosuje się odpowiednio art.84 ust. 8-8e ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego z literalnego brzmienia powołanych wyżej przepisów nie można, jak to czyni organ rentowy, wysnuć wniosku, iż świadczenie postojowe przysługuje wyłącznie osobom niepodlegającym ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu na dzień złożenia wniosku o świadczenie postojowe. Oznaczałoby to stosowanie wykładni rozszerzającej ww. przepisów i interpretowanie ich w sposób niekorzystny dla ubezpieczonych. Art. 15zq ust. 4 pkt 3 ustawy stanowi o niepodleganiu ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu, nie precyzując, jakiego okresu to "niepodleganie" dotyczy.

Sąd Apelacyjny podziela ocenę Sądu I instancji, iż w analizowanym przypadku nie można pomijać celu wprowadzonego udogodnienia i wyrażonej przez ten cel woli ustawodawcy. Sąd Apelacyjny stoi na utrwalonym już stanowisku prawnym, że wolą ustawodawcy było wykluczenie z kręgu beneficjentów tych osób podlegającym ubezpieczeniom z tytułu umowy cywilnoprawnej, którzy podlegaliby ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu w miesiącu, którego dotyczą pozostałe wymogi formułowane dla przyznania świadczenia postojowego, a nie w miesiącu złożenia wniosku. Taka interpretacja jest tym bardziej uzasadniona, że zgodnie z art. 15zs ust. 7 ustawy, wnioski o świadczenie postojowe mogą być złożone do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych najpóźniej w terminie 3 miesięcy od miesiąca, w którym został zniesiony ogłoszony stan epidemii. Zgodnie z zasadą racjonalnego ustawodawcy, oczywiste jest, że gdyby celem ustawodawcy była ocena spełnienia warunków niezbędnych do przyznania prawa do świadczenia postojowego na dzień złożenia wniosku, to zapis taki znalazłby uregulowanie w przepisach analizowanej ustawy. Skoro jednak przepis w takim brzmieniu nie znalazł się w kolejnych regulacjach prawnych po art. 15zs, to ocena warunków niezbędnych do uzyskania prawa do świadczenia postojowego powinna być dokonana nie na datę składania wniosku, lecz wobec okresu, który wnioskodawca wskazuje jako uprawniający go według wymogów prawnych do przyznania świadczenia.

Należy wskazać, że prezentowany pogląd prawny znalazł także potwierdzenie w orzecznictwie innych sądów apelacyjnych (zob. m.in. wyroki Sądu Apelacyjnego w Szczecinie: z 10 listopada 2021r., III AUa 93/21, LEX nr 3282497; z 23 czerwca 2021 r., III AUa 506/20, LEX nr 325970; z 9 lipca 2021r., III AUa 224/21, LEX nr 3306055; z 18 czerwca 2021 r., III AUa 171/21, LEX nr 3259712; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 10 listopada 2021 r., III AUa 403/21, LEX nr 3290083).

Sąd Apelacyjny podziela także stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 29 grudnia 2020 r., III AUa 800/20, który wyjaśnił, że w kontekście wpływu wniosku na prawo do świadczenia z ubezpieczeń społecznych trzeba zauważyć, iż w polskim systemie ubezpieczeń społecznych zasadniczo świadczenia te przysługują z mocy prawa, (por. np. art. 100 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) co oznacza, że moment złożenia wniosku nie ma znaczenia. Skoro można przyjąć istnienie takiej zasady, to jednocześnie trzeba też przyjąć, że jeżeli dane świadczenie nie przysługuje z mocy prawa, a zatem gdyby złożenie wniosku miało być przesłanką materialną jego uzyskania - to ustawodawca zawarłby wyraźną regulację w tym zakresie.

Kierując się powyższymi rozważaniami, Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd I instancji prawidłowo ocenił zaskarżoną decyzję, stwierdzając brak podstaw do uznania przedmiotowego świadczenia za świadczenie pobrane nienależnie z powodu podlegania przez odwołującą na dzień złożenia wniosku ubezpieczeniom społecznym jako pracownik. Odwołująca w okresie, za który domagała się przyznania prawa do tego świadczenia nie podlegała ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu. Wnioskodawczyni domagała się przyznania świadczeń za maj 2020r., kiedy podlegała ubezpieczeniom społecznym wyłącznie z tytułu umowy zlecenia.

Z trafnych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że odwołująca w maju 2020 roku realizowała umowę zlecenie zawartą z (...) przed 1 kwietnia 2020 roku i nie posiadała w tym okresie innego tytułu do ubezpieczenia społecznego, nadto jej przychód z przedmiotowej umowy w tym miesiącu nie był wyższy od 300 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału, to uznać trzeba, że D. W. spełniała warunki do przyznania jej świadczenia postojowego na podstawie wniosku z 2 czerwca 2020 roku.

Reasumując, okoliczność istnienia innego tytułu ubezpieczenia w momencie złożenia wniosku, nie pozbawiła odwołującą prawa do świadczenia postojowego, albowiem taki tytuł nie istniał w okresie, którego dotyczył jego wniosek.

Wobec powyższego, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Wiesława Stachowiak